

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 69.

Onsdagen den 20 maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 13 innevarande maj förda protokoll.

§ 2.

Ordet lämnades på begäran till herr statsrådet m. m. H. G. Westring, som yttrade: *Svar å interpellation.*

Med kammarens begifvande har herr Waldenström till mig framställt följande spörsmål: Ämnar Kungl. Maj:t tillåta, att kungl. telegrafstyrelsen afstänger samtrafiken med Allmänna Telefonbolaget i Stockholm, i fall icke nytt samtrafikafstal kan komma till stånd före den 1 nästkommande juni?

Då jag nu går att yttra mig i anledning af detta spörsmål, vill jag till en början erinra därom, att, under det staten förbehållit sitt postverk företrädesrätt att besörja regelbunden befordran af bref, någon motsvarande bestämmelse icke blifvit meddelad i fråga om befordran af telegram eller telefonmeddelanden. Begränsning i enskildas rätt härutinnan äger rum endast så till vida, att genom kungörelsen den 20 april 1883 föreskrifvits, att å kronans mark eller inom området för allmän landsväg, statens eller sådan enskild järnväg, som åtnjuter förbindelse med statens telegrafnät, icke må af enskild person eller bolag upprättas telegraf-, telefon- eller likartad förbindelse, så framt Kungl. Maj:t icke därtill lämnat tillstånd. Utvecklingen af statens telefonväsende har därför ägt rum under ganska stark konkurrens med enskilda telefonanläggningar. Så småningom hafva dock de flesta större nät, så väl lokala som interurbana, öfvergått i rikstelefonens händer.

Ett synnerligen viktigt undantag härifrån bilda emellertid de
Andra Kammarens Prot. 1903. N:o 69.

Svar å interpellation.
(Forts.)

nät, som innehafvas af Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag och Stockholms Belltelefonaktiebolag. Af dessa bolag, hvilka sedan flera år äro i trafikhänseende förenade, bedrifver Bellbolaget sin verksamhet uteslutande inom Stockholms stads planlagda område. Allmänna bolagets verksamhet är numera, efter aftal med rikstelefonen, inskränkt till Stockholm jämte ett område till en utsträckning åt hvarje håll af 70 kilometer från Stortorget i Stockholm. Detta bolag har den 1 maj 1891 fått koncession enligt kungl. kungörelsen den 20 april 1883 att gälla under 50 år. Antalet af bolagens abonnenter uppgick den 1 januari 1903 till 32,247, däraf 27,254 inom Stockholm och 4,993 inom det omnämnda 70-kilometers området i öfrigt. Samma dag hade rikstelefonen följande antal abonnenter: inom Stockholm 9,264, inom 70-kilometers området i öfrigt 2,749 och i det öfriga riket 49,179, således tillhoppa 61,192.

Aftal om samtrafik mellan rikstelefonen å ena sidan samt allmänna och bellbolagen å andra sidan träffades beträffande allmänna bolaget genom kontrakt den 17 maj 1890 och beträffande bellbolaget genom kontrakt den 4 juni samma år. Enligt dessa kontrakt var afgiften för öfvergång från det ena nätet till det andra icke, såsom nu är fallet, likformig utan utgjorde för lokal öfvergång, hvartill äfven räknades öfvergång från den ena förvaltningens interurbana ledning till abonnent inom den andra förvaltningens lokala nät, 10 öre och för öfvergång från den ena förvaltningens lokala nät till den andra förvaltningens interurbana ledning 20 öre. Kontraktet med allmänna bolaget var icke ställt på viss tid utan skulle upphöra att gälla 12 månader efter förut skedd uppsägning. I följd af underhandlingar med Stockholms stad om rätt att nedlägga telefonkablar i gatorna bestämdes emellertid redan den 6 juni 1890 att kontraktet icke skulle få uppsägas förr än 10 år förflutit från sagda dag. Enahanda bestämmelse gällde i afseende å kontraktet med bellbolaget. Ytterligare ändring undergingo kontrakten den 13 februari 1891, i sammanhang med det rikstelefonen af allmänna bolaget inköpte åtskilliga landsortsnet. Därvid stadgades, att jämväl vid öfvergång till interurban ledning öfvergångsavgiften icke skulle vara mera än 10 öre.

Efter utgången af de 10 åren uppsade telegrafstyrelsen i juni 1900 samtrafikskontraktet att upphöra den 30 juni 1901 men föreslog samtidigt upprättande af ett nytt samtrafikskontrakt, grundadt på fullständigt borttagande af samtrafiksavgiften. Sedan bolagen förklarar sig icke kunna acceptera detta förslag, som af bolagen ansågs skola medföra omedelbar ruin för dem, upptogos underhandlingar om inköp för statens räkning af bolagens nät. Härom träffades jämväl emellan telegrafstyrelsen och bolagen preliminär öfverenskommelse, i sammanhang hvarmed det förutvarande samtrafikskontraktet förlängdes till den 1 juni 1902. Öfverenskommelsen om inköpet blef genom kungl. proposition förelagd 1902 års Riksdag, men vann icke Riksdagens bifall. Därefter öppnades förnyade underhandlingar om nytt samtrafikskontrakt, och för att dessa underhandlingar skulle

kunna bringas till slut, har det äldre kontraktet ytterligare förlängts, Svar å interpellation-
 först till 1902 års slut och sedan till den 1 juni 1903. (Forts.)

Innan jag närmare redogör för gången af de nu senast förda underhandlingarna, vill jag först anmärka att hvad telegrafstyrelsen äsyftar med sin sträfvan att få det gällande samtrafikskontraktet utbytt mot andra bestämmelser är förnämligast att få de nu stadgade samtrafiksavgifterna borttagna eller nedsatta. I öfvergångsavgifter betalas nu omkring 120,000 kronor om året, däraf rikstelefonen erhåller något mer än 46,000 kronor och bolagen bekomma nära 74,000 kronor. Det är således ett ganska afsevärdt belopp, hvarmed den telefonerande allmänheten genom dessa avgifter betungas, för att icke tala därom, att öfvergången naturligtvis skulle kunna gå betydligt lättare och fortare, om bokföring af öfvergångsavgiften ej behöfde äga rum. Omedelbart torde dock dessa summor icke spela någon så särdeles stor roll hvarken i rikstelefonens eller bolagens ekonomi. Men däremot har erfarenheten visat, att öfvergångsavgifterna haft den effekten, att det öfvervägande antalet nya abonnenter tillfallit de enskilda bolagen, hvilka således, under det kontraktet ägt bestånd, utvecklats väsentligt mera än rikstelefonens stockholmsnät. Ökningen under tiden från och med 1892 till och med 1902 utgör nämligen för de enskilda bolagen 25,556 och för rikstelefonen 11,137. Det torde vara hufvudsakligen den nu senast angifna omständigheten, som föranledt bolagens motstånd mot den af telegrafstyrelsen i förevarande afseende påyrkade ändringen.

Telegrafstyrelsen har emellertid icke ansett sig kunna släppa det nämnda syftet. Vid de förnyade underhandlingar, som ägt rum efter det Riksdagen afslagit förslaget om inköp af bolagens nät, ifrågasattes därför till en början från telegrafstyrelsens sida, att den lokala samtrafiken skulle nedsättas till 5 öre, men detta förslag vann icke bolagens sympatier. Därefter underhandlades om ett förslag, som gick ut på att Stockholmsområdet skulle delas emellan rikstelefonen å ena sidan och bolagen å den andra, så att å den ena delen däraf skulle finnas företrädesvis rikstelefon och å den andra företrädesvis den allmänna eller belltelefon, och skulle fri samtrafik emellan bägge näten äga rum. Dessa underhandlingar strandade emellertid snart nog därpå, att bolagen ville förbehålla sig allt för stort område; och gjorde bolagen i sammanhang härmed förnyad hemställan, huruvida telegrafstyrelsen vore villig upprätta nytt samtrafiksafstal på hufvudsakligen samma grunder som nu gälla, eller om styrelsen ville, att samtrafiken skulle upphöra att gälla vid utgången af den senast aftalade tiden, d. v. s. den 1 nästa juni.

Telegrafstyrelsen svarade i skrifvelse den 27 mars 1903, att då telegrafstyrelsen år 1900 uppsagt de gällande samtrafiksafstalen såsom icke vidare motsvarande de ändrade förhållandena inom telefonväsendet, hade det bort vara för bolagen klart, att ett kontrakt på enahanda hufvudgrunder icke heller nu kunde af telegrafstyrelsen accepteras. Vid sådant förhållande skulle af bolagets förslag icke

Svar å interpellation. återstå annat än det senare alternativet att låta samtrafiken upphöra. Men som telegrafstyrelsen icke kunde anse, att förhandlingarna voro så långt förda, att icke tillfälle ännu skulle gifvas att komma till en öfverenskommelse, afgaf telegrafstyrelsen förslag till nytt samtrafiksafstal. I detta förslag upptogs afgiften för de lokala öfvergångarna till 5 öre. Härtill ansåg man sig äga så mycket mera skäl, som, enligt hvad gjorda uträkningar gifvit vid handen, en sådan afgift skulle innebära fullt tillräcklig ersättning för samtalets framförande såväl från det ena nätet till det andra som inom det senare nätet till vederbörande abonnent. För öfvergång från de enskilda lokala näten till rikstelefonens interurbanledning skulle däremot öfvergångsavgiften bibehållas vid 10 öre. Såsom skäl för en sådan anordning åberopades, att telegrafverkets interurbana ledningar med de relativt mycket låga samtalsavgifterna därå i främsta rummet vore afsedda för telegrafverkets egna abonnenter, hvilka dessutom genom sina fasta abonnementsavgifter bidroge till expeditionskostnaderna å de interurbana ledningarna, samt att förmånen för bolagens abonnenter att kunna genom öfvergång på de interurbana ledningarna komma i förbindelse med telegrafverkets öfver hela landet spridda abonnenter, måste anses så stor, att den ovillkorligen kräfde en högre afgift än den, som borde betalas för öfvergång mellan de lokala näten. Den nu senast omförmälda ändringen står i full öfverensstämmelse med det ursprungliga kontraktet, som för öfvergångar till interurbanledning bestämde en afgift af 20 öre emot den lokala öfvergångsavgiften af 10 öre. Dessutom föreslogos vissa andra ändringar, som icke mött motstånd hos bolagen. Det nya kontraktet skulle gälla i 10 år.

Bolagen hafva emellertid icke velat gå in på de sålunda föreslagna bestämmelserna i afseende å öfvergångsavgiften utan å sin sida i skrifvelse den 22 april afgifvit förslag till nytt kontrakt, däri öfvergångsavgiften fortfarande upptagits till 10 öre för såväl de lokala som de interurbana öfvergångarna, hvarjämte upptagits skärpta bestämmelser i vissa andra hänseenden. Detta förslag innehåller därjämte bestämmelsen, att det nya aftalet skulle gälla i 20 år.

Detta förslag har telegrafstyrelsen icke kunnat antaga utan i skrifvelse den 15 maj ånyo hemställt till bolagen att antaga styrelsens förslag af den 27 mars.

I detta läge befinner sig saken för närvarande.

Det är alldeles klart, att telegrafstyrelsen ingalunda förbiser, hvilket stort intresse det är såväl för rikstelefonen som för allmänheten att kommunikationen emellan rikstelefonen och de bägge Stockholmsbolagens nät vidmakthålles. De olägenheter, som ett eventuellt upphörande af samtrafiken skulle för allmänheten medföra, skulle företrädesvis drabba abonnenterna inom 70-kilometersområdet. Antagligen komme dock förhållandena snart att ordna sig så, att en-hvar blefve föranledd att mera än hittills välja sin telefon inom det nät, där han mest behöfver samtala, hvarjämte antalet af dem, som

nu hafva dubbla telefoner, antagligen skulle komma att något ökas. Naturligtvis skulle det äfven för rikstelefonens abonnenter i landsorten uppstå olägenheter, dock ej så stora, som man kunde tro. Statistiken visar nämligen, att antalet öfvergångar från rikstelefonen i landsorten till de enskilda näten inom Stockholmsområdet i medeltal icke utgör mera än 2,4 samtal pr år och abonnent. Tager man särskildt vissa större städer, utgöra öfvergångarna till de enskilda näten i medeltal: från Göteborg 1,4 samtal, från Malmö 1,4 samtal, från Sundsvall 1,94 samtal och från Gäfle 5,6 samtal, allt pr år och abonnent.

Olägenheterna blifva dock gifvetvis ganska afsevärda. Men denna omständighet kan icke gärna få föranleda därtill, att telegrafstyrelsen skall känna sig förpliktad att ingå på hvilka villkor än de enskilda bolagen kunna finna skäligt uppställa. När erfarenheten visar, att just de nuvarande bestämmelserna äro särskildt ägnade till att bibehålla och öka de enskilda bolagens stora öfvermakt inom Stockholm, är det ej att undra på, att man från telegrafstyrelsens sida påyrkar en ändring, som kan vara egnad att något inskränka denna öfvermakt. Det har blifvit så mycket angelägnare för telegrafstyrelsen att nu se till, hvad i sådant hänseende kan göras, som enligt Riksdagens i år meddelade beslut, anslagsmedel för nyanläggningar icke vidare komma att tillhandahållas telegrafverket, utan detta skall med afkastningen af sin rörelse omedelbart ränta och amortera utgifterna för alla sådana anläggningar. Och härvid borde allmänheten stå på telegrafstyrelsens sida, enär bestämmelsen om 10-öres-afgiften, som utgör en mur till skydd för de enskilda bolagens öfvermakt, tillika lägger en väsentlig tunga på allmänheten. Det motförslag, som telegrafstyrelsen framställt, är däremot synnerligen tillmötesgående emot bolagen. Telegrafstyrelsen har för närvarande afstått från den fria samtrafiken och endast påyrkat en nedsättning af de lokala öfvergångsavgifterna till 5 öre. Då såsom förut antydts 5 öre lära vara full betalning för samtalets framförande, innebär ju denna nedsättning, såsom telegrafstyrelsen säger, allenast ett borttagande af den delen af samtrafiksavgiften, som uteslutande är att anse såsom en pålaga för allmänheten i syfte att öka bolagens inkomster och stärka deras öfvertag i täflan om anskaffning af abonnenter. Det är väl sannolikt, att i följd af en sådan nedsättning abonnenterna skulle komma att något mera sälla sig till rikstelefonen, och detta är ju just från telegrafstyrelsens sida afsedt, men bolagen hafva icke kunnat göra det i ringaste mån sannolikt, att en sådan sänkning skulle innebära någon verklig fara för deras ekonomiska bestånd. Goda skäl synas äfven vara af telegrafstyrelsen anförda för den högre avgiften vid öfvergång till interurban ledning. Att under den snabba utveckling, i hvilken telefonväsendet fortfarande befinner sig, binda rikstelefonen vid ett samtrafikskontrakt på 20 år vore uppenbarligen synnerligen oklokt.

Af hvad jag nu anført torde framgå, att, medan telegrafstyrelsen under de pågående förhandlingarna framkommit med förslag, som,

Svar å interpellation.
(Forts.)

Svar å interpellation.
(Forts.)

på samma gång de afsett att bättre än det nuvarande kontraktet tillgodose rikstelefonens berättigade intresse, synes innebära skäligen tillmötesgående mot bolagen, dessa i hufvudsak påyrkat bibehållande af de nuvarande bestämmelserna. Jag vill dock i det längsta hoppas, att bolagen skola slutligen öfvergifva denna afvisande hållning. Skulle detta hopp slå fel, kan ju efter den 1 nästkommande juni samtrafiken icke komma att bestå, med mindre telegrafstyrelsen böjer sig för bolagens anspråk. Så vidt jag kan bedöma frågan, synes det mig emellertid icke föreligga skäl tillstyrka Kungl. Maj:t att påbjuda en sådan eftergift.

Herr Waldenström: Herr talman! Den sak, som nu är å bane, har varit före i Riksdagen förut. Vid 1893 års riksdag, då frågan var om beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende, framhöll man inom Andra Kammaren *önskvärdheten däraf, att enskildes initiativ att bygga telefontät ej förkväfdes af telegrafverket* och att staten i dess ställe *uppmuntrade bildandet af enskilda telefontät och underlättade deras insättande i samtrafik med statens interurbana ledningar*. Med anledning däraf förklarade dåvarande finansministern, att det var hans vilja, att Riksdagens önskan, att statens telefonväsen måtte ställa sig vänligt och uppmuntrande gent emot de enskilda näten, måtte uppfyllas. Därmed lugnades farhågorna för den gången. Men det dröjde ej längre än till 1896 års riksdag, då, till följd af vissa omständigheter, professor Wijkander från Göteborg tillät sig att här framställa en interpellation. I denna motivering sade han bland annat:

»De farhågor, som vid 1893 års riksdag uttalades om benägenheten hos statens telegrafverk att undertrycka den enskilda telefonverksamheten, hafva under den sedan dess gångna tiden i hufvudsak bekräftats, och förhållanden hafva inträffat, som antyda, att ej längre följas de af finansministern vid 1893 års riksdag uttalade principerna för de interurbana ledningarnas begagnande.»

Den interpellation, som herr Wijkander framställt, besvarades några dagar därefter af dåvarande finansministern. Med anledning däraf yttrade friherre Lagerbring bland annat, att han skulle icke kunna »anse det lyckligt, om telegrafstyrelsen nu i sin tur skulle sättas i stånd att helt och hållet förkväfva det enskilda telefonväsendet, hvarigenom konkurrensen på detta område skulle upphöra, ty det är just genom denna konkurrens, som allmänheten fått sig till godo förmåner genom nedsättning af afgifterna med mera». Sedan tillade han: »det kan ju icke klandras, att, då staten bedrifver en affär, staten sköter den så, att den bär sig väl», — — — »men detta, att en statens affär skall bära sig bra, är icke det enda eller det förnämsta ändamålet, utan det är att tjäna ett stort allmänt intresse.»

Som herrarne veta, har också statens telefonväsende burit sig utmärkt bra under den tid, som gått, så att, från statens telefon-

väsens ekonomiska sida sedt, förefinnes icke någon anledning till försök att kväfva den konkurrens, som staten har att bestå med allmänna bolaget.

Svar å interpellation.
(Forts.)

De farhågor, som uttalades åren 1893 och 1896, framträda nu återigen och det med större skärpa än vid nämnda riksdagar. Telegrafstyrelsen har redan år 1900 uppsagt samtrafikskontraktet med det allmänna bolaget, men det har sedan prolongerats till senast den 1 juni detta år. Således hafva vi att vänta, att, enligt hvad herr statsrådet nyss nämnde, denna samtrafik skall blifva afbruten tio dagar härefter. Man bör då ej undra på, att sådana utsikter äro ganska oroande för dem, som ha rikstelefon i landsorten och som ha liflig förbindelse med Stockholm, där det stora flertalet har allmän telefon. När jag därför läste allmänna telefonbolagets svar till telegrafstyrelsen samt en intervju, som med anledning af detta svar hållits mellan en tidningsman och generaldirektören för telegrafverket, gick jag genast upp till allmänna bolaget för att få reda på saken. Några dagar efteråt telefonerade jag åter och frågade, huru det gått, samt fick då den upplysningen, att saken stod på samma punkt. Då svarade jag: nåväl, då skall jag framställa en interpellation om saken i dag. Så skedde äfven.

Telegrafstyrelsen har under de tio år, som gått, sökt att på alla möjliga sätt konkurrera ihjäl det allmänna bolaget. Det är ej värdt att söka förneka detta; det *har* varit telegrafstyrelsens sträfvan. Det var för *detta* ändamål, som telefonafgiften i Stockholm nedsattes till 50 kr. Och för *detta* ändamål har äfven telegrafstyrelsen, hvilket kan med handlingar bevisas, särskildt inom 70-kilometersområdet, bedrifvit en i hög grad illojal konkurrens. Man har gått in till allmänna bolagets abonnenter och begärt att få sätta in rikstelefon, som dessa abonnenter sedan skulle få ha afgiftsfritt i några år med förbindelse för vederbörande att efter dessa år slopa allmänna och taga riks.

Numera går det icke till på det viset. Men det *har* skett; det *har* försökts.

Jag vet också, att det var förre generaldirektörens vissa hopp, att han skulle kunna konkurrera ihjäl allmänna bolaget. Han sade en gång, när jag var uppe hos honom, att allmänna bolaget var i ekonomiskt hänseende under isen. När jag däremot påpekade, att bolagets revisionsberättelser visade något helt annat, svarade han, att dessa revisionsberättelser vore ingenting att rätta sig efter; det skulle han visa. Hans resurser voro också i kampen mot allmänna bolaget utomordentligt stora. Och jag får säga, att den, som icke med sådana resurser kan reda sig i denna kamp, han kan gärna stämma ned sina anspråk en smula. Han hade obegränsade kapitaltillgångar till sin disposition dels genom anslag, dels genom lån af staten mot lägsta ränta. Han hade monopol öfver hela Sverige med undantag af 70-kilometerområdet kring Stockholm. Telegrafverket åtnjuter skattefrihet öfver hela Sveriges rike, betalar icke

Svar å interpellation.

(Forts)

någon skatt vare sig till stat eller kommun, under det att allmänna bolaget i detta afseende erlägger omkring 30,000 kronor årligen. Att hafva sådana konkurrenskampmedel måtte väl vara tillräckligt.

Emellertid lyckades det icke telegrafverket att konkurrera ihjäl allmänna bolaget. Allmänna bolaget har, såsom det heter i en styrelseberättelse, genom att inskränka utdelningen och använda öfverskottet till nätets utveckling samt genom att för öfrigt sköta saken på det mest omtänksamma sätt, lyckats bestå i konkurrensen. Sista revisionsberättelsen visar en del märkliga saker. För det första, att allmänhetens förtroende är i ständig tillväxt. Under förra året tillkommo 5,274 nya abonnenter och afdingo 2,828 till följd af konkurs, dödsfall m. m.; således en nettoökning af 2,446. Revisionsberättelsen visar också, att bolagets affärsställning är förträfflig. Nettovinsten har uppgått till öfver en half miljon kronor för allmänna bolaget och 112,000 kronor för bellbolaget. Vidare visar revisionsberättelsen, att affärsledningen är mycket försiktig, ty utdelningen är icke fullt halfva nettovinsten. Man måste ha det öfriga reserveradt dels för nätets utveckling, dels för att kunna bestå uti den i högsta grad illojala konkurrens, som från telegrafverkets sida utöfvas mot bolaget — allt i syfte att kväfva det.

Hvad skall man nu göra, när det icke lyckats att konkurrera ihjäl allmänna bolaget? Jo, man skall *krossa* det. Det var en gammal sed i Atén, att hvar och en skulle nackas, som befanns sticka upp sitt hufvud högre än mängden. Och huru skall detta krossande ske? Jo, genom att uppsäga gällande samtrafiksafताल.

Professor Wijkander anförde i motiveringen till sin interpellation vid 1896 års riksdag: »År 1889 förklarade Kungl. Maj:t, att telegrafstyrelsen ägde med Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag söka träffa aftal om samtrafik mellan telegrafverkets telefonledningar och bolagets telefontät under de villkor, telegrafstyrelsen funne lämpligen böra fastställas, och *med iakttagande, att genom aftalet allmänheten bereddades största möjliga tillfälle att draga fördel af de telefonledningar, som af telegrafverket uppsattes mellan Stockholm och andra städer, med andra ord af de interurbana ledningarna.*»

Jag skall tillåta mig uppmana herr statsrådet att läsa igenom denna kungl. skrifvelse. Kanske han då skall finna skäl att gå in på de sunda och för allmänheten fördelaktiga principer, som Kungl. Maj:t där uttalat, men som nu äro totalt glömda. De äro nog *icke* glömda, men man *låtsar* glömma dem, förstås. —

Hvem är det, som kommer att drabbas hårdast af ett eventuellt afbrott i samtrafiken? Det är *rikstelefonabonenterna i landsorten*. Allmänna bolagets abonnenter få det nog besvärligt. Men de kunna gå till någon rikstelefonstation och telefonera. Det kommer visserligen icke att öka sympatierna för telegrafverket. Men de *kunna* ändock reda sig. Rikstelefonabonenterna i Stockholm kunna gå till allmänna bolagets telefonstationer och telefonera; och härtill kommer, såsom bolagets årsberättelse visar, att bolaget är betänkt på att

hos de rikstelefonabbonnenter i Stockholm, som nu ha större behof af samtal med allmänna bolagets abbonnenter, låta afgiftsfritt införa allmän telefon mot uppbärande af 10 öre för hvarje samtal. Äfven dessa få det således ganska bra. Men för rikstelefonabbonnenterna i landsorten blir det *absolut omöjligt*. De skola således drabbas af telegrafstyrelsens harm öfver att *icke* ha kunnat konkurrera ihjäl allmänna bolaget. Jag frågar: är detta verkligen rätt och öfverensstämmande med de interurbana rikstelefonledningarnas ändamål?

Svar å interpellation.
(Forts.)

Jag representerar Gäfle stad, som har ett stort telefontät och står i liflig telefonförbindelse med Stockholm, äfven med allmänna telefonbolagets abbonnenter här. Såsom det stod i den skrift, som herr statsrådet uppläste, råder mellan rikstelefonabbonnenterna i Gäfle och allmänna bolagets abbonnenter i Stockholm den lifligaste förbindelse, som någon stad har. Men hvad betydelse har det att säga, såsom herr statsrådet gjorde, att det i medeltal endast är 5 à 6 öfvergångssamtal på hvarje apparat per år från Gäfle riks till allmänna? Låt oss i stället höra, *huru många apparater* det finnes i Gäfle, från hvilka dylika samtal utväxlas, och huru många samtal, som då komma på hvarje apparat. *Då* först kan man få en riktig föreställning om, huru det verkligen förhåller sig i detta fall. Om herrarna vilja veta det, torde nog herr statsrådet därom kunna lämna upplysning, om han än — förmodar jag — för tillfället kanske ej är beredd att lämna besked i frågan.

Från allmänna bolagets nät till rikstelefon förmedlades år 1902 i rundt tal 489,000 öfvergångssamtal och från rikstelefon till allmänna bolagets nät 776,000. Ökningen har visat sig vara beständig. Och man kan antaga, att år 1903 omkring 800,000 samtal från rikstelefonen till allmänna bolagets nät skulle, om telegrafstyrelsen får sin vilja igenom, blifva omöjliggjorda. 800,000 samtal! — anse herrarna detta icke vara af den allra ringaste betydelse? Och härtill kommer, att afbrottet i samtrafiken skall inträffa just nu på vår sidan, då den lifligaste affärsförbindelsen äger rum mellan landsorten och Stockholm.

Jag är förvissad om, att jag talar icke blott i eget namn, utan i hela Gäfle telefonabbonnentkårs namn, då jag uttalar en verkligt allvarsam protest mot det tillämnade afbrottet i samtrafiken mellan riks- och allmänna, och detta så mycket mer, som de interurbana ledningarna äro anlagda med statsanslag. Om nu också inga dylika anslag vidare lämnas för de interurbana ledningar, som hädanefter komma att anläggas, utan endast lån, så blir detta en sak för sig, som icke förändrar situationen.

Nu kan man säga, att telegrafstyrelsen har utsträckt handen till en öfverenskommelse. Ja, den har utsträckt handen, men på *sådana* villkor, som den själf måste inse — åtminstone det första af dem — leda till allmänna bolagets undergång. Den utsträcker banden alldeles på samma sätt, som jag läste i en tidning i dag om en högre officer i Ryssland, som lämnade en underordnad en revolver

Svar å interpellation. (Forts.) och sade till honom: »försvinn». Det skulle innebära alldeles det-samma för allmänna bolaget, om man toge bort samtrafiksafgiften. Det vore sedan en mycket kort tidsfråga, när allmännas sista abonnent vore försvunnen.

Telegrafstyrelsen har vidare föreslagit allmänna bolaget att inskränka 70-kilometerområdet till ett 30-kilometerområde. Det är ju ett mycket vackert anbud till öfverenskommelse. Allmänna bolaget har nu rättighet att röra sig och konkurrera med riks- inom ett område med 70 kilometers radie, och nu erbjuder telegrafstyrelsen bolaget ett område på endast 30 kilometer! Och så erbjuder styrelsen bolaget tillika att dela Stockholm på ett sådant sätt, att jag undrade, när jag läste det, hvarför telegrafstyrelsen stannat där och icke tagit steget fullt ut, så att allmänna bolagets verksamhet inskränkts till ett område, begränsadt af Hamn-, Malmskillnads-, Kungsträdgårds- och Arsenalgatorna. Detta är ungefärliga innebörden af telegrafstyrelsens vackra anbud till öfverenskommelse.

Emellertid ville allmänna bolaget gå in på att dela Stockholm, mot det att bolaget finge behålla Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm helt och hållet. Men det har telegrafstyrelsen sagt nej till. Bolaget lär ock vara villigt att gå med på en inskränkning af 70-kilometerområdet. Men ej heller detta ville telegrafstyrelsen vara nöjd med. Nej! Detta allt skulle icke leda till bolagets död. Och det är *då*, styrelsen vill komma.

Nu har telegrafstyrelsen slutligen erbjudit allmänna bolaget en öfverenskommelse med en öfvergångsavgift af 5 öre inom 70-kilometerområdet, men 10 öre därutöver. Om jag alltså telefonerar härifrån från allmän telefon på riks- till Gäfle, skall jag enligt detta förslag betala 10 öre i öfvergångsavgift, som tillfaller rikstelefonen. Men om jag från rikstelefon i Gäfle telefonerar till allmän telefon i Stockholm, skall rikstelefonen i öfvergångsavgift endast erlägga 5 öre till allmänna bolaget. Det är också en jämlikhetsprincip, som är mycket märklig.

Det senast afgifna anbudet innebär, om man närmare ser på det, en långsam dödsbädd och ingenting annat.

Hvad har i stället allmänna bolaget erbjudit? Jo, man kan säga, att det har erbjudit *allt, som icke hotar dess tillvaro*. Äfven delning af Stockholm har det erbjudit, till och med fri öfvergång utom 70-kilometerområdet, blott icke inom själfva konkurrensområdet. Medan sålunda bolaget är med om *fri* öfvergång *utom* 70-kilometerområdet, vill däremot telegrafstyrelsen där, hvarest den är *utanför* konkurrens, ha en *dubbelt* så hög öfvergångsavgift som vid lokaltrafik — märk det är denna samma styrelse, som samtidigt säger sig ha till uppgift, icke att skörda stor vinst, utan att betjäna den stora allmänheten på bästa sätt. Här stå nu emot hvarandra två underhandlande parter. Allmänna bolaget bjuder fri öfvergång utom 70-kilometerområdet både fram och tillbaka. »Nej», svarar, »rikstele-

fonen, vi skola tjäna allmänheten med att där taga *dubbel* öfvergångs-*Svar å interpellation.*
 afgift». Det är också ett sätt att tjäna allmänheten.

(Forts.)
 Men nu säger man, — det framhöll äfven herr statsrådet — att 5 öre är mer än nog för att täcka kostnaden för öfvergången. Ja, det är mer än nog, ty kostnaden för öfvergång plus framförandet på bolagets egen linje lär uppgå till $4\frac{1}{4}$ öre; och således skulle 5 öre vara fullt tillräckligt för att betäcka denna kostnad. Men hvad skall då telefonbolaget för egen del ha i *inkomst*? Jo, det blir $\frac{3}{4}$ öre för hvarje samtal. Under tiden *tager rikstelefonen 10 öre för samtal ifrån sina egna samtalsstationer in på dess eget nät.* Detta anser den icke vara en oskäligen betalning. Men att fordra, att allmänna bolaget skall taga emot samtal ifrån rikstelefon för hälften af detta pris, det finner den vara mycket rimligt. Jag förvånar mig icke öfver, att herr statsrådet uppläste, hvad telegrafstyrelsen i detta afseende skrifvit, men jag förvånar mig öfver, att han icke bättre *granskat*, hvad den skrifvit, — men herr statsrådet har ju varit sjuk.

Emellertid har allmänna bolaget framställt ett annat förslag, nämligen att rikstelefonen och allmänna bolaget skola betraktas såsom samtalsstationer i förhållande till hvarandra, så att det skulle bli samma afgift för öfvergången från det ena nätet till det andra som det nu är från en samtalsstation till dess egen hufvudstation. Detta, måste man säga, är ett rationellt förslag. När man räknat ut, huru det ställer sig med öfvergångsavgifterna, så befinnes det, att rikstelefonabonnenternas öfvergångsavgifter till allmänna bolaget här i Stockholm, fördelade på alla rikstelefonabonnenter, som icke ha allmänna bolagets telefoner, belöpa sig för apparat och år till nära 13 kronor, under det att omvänt ifrån allmänna bolaget detta belopp utgör 1 krona 70 öre. Det är således *dessa* summor, som nu skulle kvittas. Detta är ock en sida af saken, om än icke hufvudsaken.

Nu säger telegrafstyrelsen, att bolaget kommer med *nya* fordringar. Ja, bolaget har, så vidt jag kan förstå, gjort *nya* förslag, och om somliga bland dessa förslag måste man, om man vill vara rättvis, säga, att de äro ganska rimliga. Bolaget begär t. ex. att få förbindelseledningar i sådana städer, där båda två ha centralstationer. Hvad det betyder, skall jag be att få visa med ett exempel. Om jag ifrån Uppsala — där det finnes både en allmännas telefonstation och en rikstelefonstation — vill från rikstelefon tala till en abonnent på allmänna i samma stad eller tvärtom, så måste jag gå öfver Stockholm; *ty det finnes ingen förbindelseledning mellan de respektive telefonstationerna i Uppsala.* Allmänna vill sätta upp en sådan, men riks säger nej.

Sedermera har bolaget framställt en annan fordran, säger telegrafstyrelsen, nämligen att kontraktet skulle gälla i 20 år. Men från allmännas sida är detta endast ett *förslag* , och det har från Stockholms stadsfullmäktige vunnit ett ganska kraftigt understöd. Ty Stockholms stadsfullmäktige ha medgifvit telegrafstyrelsen rättighet att nedlägga ytterligare ledningar i Stockholms gator *endast under förutsättning.*

Svar å interpellation. att det samtrafiksafstal, som de båda telefontäten ingått, icke genom telegrafstyrelsens förvållande upphör under koncessionstiden, som icke utgår förrän 1920.

(Forts.)

Hvar tro herrarne för resten, att vårt telefonväsende skulle ha stått i denna dag, om icke det allmänna bolaget varit? Det är detta bolag, som vi i själfva verket ha att tacka för, att Sverige står främst i telefonhänseende inom hela den civiliserade världen. Och hvad tro herrarne, att vi skulle ha fått betala i telefonafgifter, i händelse denna konkurrens med allmänna bolaget icke varit? Tro herrarne, att rikstelefonafgiften här i Stockholm då skulle ha varit 50 kronor pr år? Ja, då äro herrarne bekajade med öfvertro. Men det finns nog ingen, som tror det, icke ens herr statsrådet eller generaldirektören för telegrafverket. Nej, då hade det nog varit en helt annan telefonafgift. När man framhåller, att dessa öfvergångsafgifter sammanlagdt utgöra 125,000 kronor, så må man säga: hvad är det för småsaker i jämförelse med hvad telefonafgifterna skulle stigit till, i fall denna konkurrens icke hade varit!

Det har dessutom visat sig, att allmänna telefonbolaget mycket bättre än rikstelefonen kunnat foga sig efter allmänhetens telefonbehof. Allmänna telefonbolaget har sålunda inrättat 36 kronors, 60 kronors, 80 kronors och 100 kronors telefoner, allt efter olika telefonbehof. Tro herrarne, att telegrafverket skulle komma att inrätta några sådana, om man nu skulle krossa allmänna bolaget?

Den här frågan synes mig vara, i synnerhet för ögonblicket, af utomordentligt stor vikt, just därför att en sådan tid nu är inne — vårtiden — då den lifligaste korrespondens pågår å telefonområdet. Därför har jag icke kunnat underlåta att framställa min interpellation. Jag vill ock till sist hemställa till herr statsrådet, att, om inom Stockholmområdet skall bli en ändring, åtminstone vi rikstelefonabonnenter i landsorten måtte bli förskonade för afbrott i samtrafiken, ty vi sakna möjlighet att skaffa oss allmän telefon, vi måste ha rikstelefon; och det vore en orättvisa mot oss, om telegrafstyrelsen ett tu tre afbröte samtrafiken, därför att den icke lyckats att konkurrera ihjäl allmänna telefonbolaget.

»Låt konkurrensen fortfara», så sades det i fjol, när det var fråga om att inköpa allmänna telefonbolaget, »ty vi må väl af konkurrensen». Telegrafverket förlorar ju icke på sitt telefontät. Det har ock köpt in alla enskilda telefontät i landsorten.

Nu säger telegrafstyrelsen gent emot allmänna bolaget, att det icke är sant, att abonnementsafgiften utgör mer än 50 kronor i de större städerna i Sverige i allmänhet. Och styrelsen uppräknar flera större städer, där den endast är 50. Ja, men detta beror därpå, att, när telegrafverket inköpte dessa städers enskilda telefontät, gjordes därvid af säljarne det förbehåll, att abonnementsafgiften icke finge öfverstiga detta belopp. Så t. ex., när telegrafverket inköpte telefontätet i Gäfle, gjorde vi absolut det villkoret, att vederbörande icke skulle få taga mera än 50 kronor om året i abonnementsafgift.

Hade vi icke intagit det villkoret, hade vi nog fått betala de 50 kronorna två gånger om. Jag är säker på, att förhållandet är det samma i alla de större städer, där abonnementsafgiften icke öfverstiger 50 kronor.

Jag säger ännu en gång: Herr statsråd förskona oss rikstelefonabonnenter i landsorten för denna stora olycka, att bli absolut förhindrade att samtala med Stockholm medelst öfvergång till allmänna telefon. Samtrafiken är af den vikt för oss, att vi *måste* betrakta dess afbrytande såsom en stor olycka. Telegrafstyrelsen framställer också själf i sin sista skrifvelse till Allmänna ett afbrott såsom en högst allvarlig sak.

Herr Månsson: Herr talman! Att en interpellation har kommit fram kan ha sitt berättigande; men det synes mig, att de hårda och skarpa uttalanden, som här äro gjorda, *icke* ha sitt berättigande.

Om man skulle gå in på det resonemang, som interpellanten nu fört, skulle ju bolaget här i Stockholm kunna ställa upp hvilka villkor som helst, och telegrafstyrelsen skulle vara tvungen att gå in därpå. Kan det vara rätt att resonera på det sättet? Mig synes det vara mycket orätt.

Så vidt jag fattat telegrafstyrelsens skrifvelse rätt, har styrelsen gjort nära nog alla försök för att komma till rätta med saken. Och min tro är, att, om blott vederbörande få fritt handskas med frågan utan Riksdagens ingripande, skall man komma till ett lyckligt resultat.

Emellertid, oaktadt jag är ifrån landsorten och oaktadt jag vet, att min ort behöfver stå i telefonförbindelse med Stockholm, vill jag icke, att telegrafstyrelsen skall underkasta sig hvilka som helst villkor bolaget kan finna för godt att uppställa. Jag vill därför, att denna fråga skall få handläggas i lugn och ro af regeringen och telegrafstyrelsen utan ett sådant skarpt ingripande, som här skett.

Med herr Månsson instämde herr *Kronlund*.

Herr Waldenström: Herr talman! Det är icke fråga om, huruvida telegrafstyrelsen skall antaga hvilka villkor som helst. Det är blott fråga om ett enda villkor, som allmänna bolaget uppställt, *emedan det är nödvändigt, för att bolaget skall få lefva*. Det ser sig nämligen själf omöjligen kunna existera på de villkor telegrafstyrelsen uppställt. Det är, såsom ock telegrafstyrelsen själf erkänner, *samtrafikafgiften*, som gör, att bolaget kan behålla sina abonnenter. Eljest har bolaget gått in på att dela Stockholm, gått in på ett minska 70-kilometerområdet till 30-kilometer, gått in på fri samtrafik med rikstelefonen utanför 70-kilometerområdet. Det har med ett ord gått in på allt, som icke hotar dess existens; och det har bolaget sagt ifrån till telegrafstyrelsen. Men telegrafstyrelsen är i detta fall alldeles oböjlig.

Jag vill för öfrigt påpeka för den siste ärade talaren, att här

Svar å interpellation.
(Forts.)

icke är fråga om de olägenheter, för hvilka *allmänna bolaget* skulle råka ut, — ty *allmänna bolaget* kommer i alla fall att fortsätta här i Stockholm och bibehålla de rättigheter, det för närvarande har. Men de, som komma att drabbas af dessa svårigheter, äro *riks-telefonabonenterna i landsorten*, som måste ha samtal med allmänna bolagets abonnenter här i Stockholm, men icke själfva kunna skaffa sig allmän telefon, då det är förbjudet för bolaget att draga sina linjer till landsorten utanför ett visst område.

Vidare anfördes ej i detta ämne.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets memorial n:o 106, i anledning af Första Kammarens återremiss af statsutskottets utlåtande n:o 96, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande trafikerandet af järnvägen Gellivare—Riksgränsen äfvensom angående beviljande åt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och aktiebolaget Gellivare malmfält af ett lån å 20,000,000 kronor m. m., dels ock inom Riksdagen väckta motioner vidkommande berörda ämne.

§ 4.

Härefter föredrogs, men bordlades åter statsutskottets memorial n:o 107.

§ 5.

Slutligen föredrogs och godkändes statsutskottets memorial n:o 108, med förslag till åtskilliga stadganden, som böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret.

§ 6.

Anmälades och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 51, angående reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning,

n:o 52, angående en särskild stämpelafgift för försäljning af punsch,

n:o 53, angående kostnadsfritt tillhandahållande af stämplat för stämpelbeläggning af vissa handlingar,

n:o 54, angående en inkomstskatt för år 1904,

n:o 55, angående ändrade bestämmelser rörande förekommande och släckning af skogseld, och

n:o 56, angående kreditivsummorna.

§ 7.

Vidare anmäldes och godkändes följande inkomna förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från *statsutskottet*:

n:o 108, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hof- och slottsstaterna,

n:o 109, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet,

n:o 110, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet,

n:o 116, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet,

n:o 137, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af kronojord för framdragande af vissa elektriska ledningar,

n:o 138, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord,

n:o 140, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande till staden Helsingborg af Skånska husarregementets nuvarande kasernområde m. m.,

n:o 141, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronohäktet i Kisa,

n:o 142, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring af vissa i kungl. kungörelsen den 10 november 1882 meddelade bestämmelser beträffande förvaltningen af kronans jordbruksdomäner,

n:o 144, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående eftergift å arrendeafgifterna för arrendeåret 1902—1903 för utarrenderade kronoegendomar inom vissa län,

n:o 145, i anledning af väckt motion angående lösen för byggnader, som afhyts från det för statens järnvägar aftagna området i Malmberget,

n:o 146, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af kronodomänen $\frac{1}{3}$ mantal Mjölby n:o 15 Södergården i Östergötlands län,

n:o 147, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om anslag för en undsättningsexpedition till Södra Ishafvet,

n:o 148, i anledning af väckt motion i fråga om ändrade bestämmelser angående deltagande i vattenafledningsföretag för boställen eller annan staten tillhörig jord, och

n:o 149, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till åtgärder för lindrande af den uti de norra delarna af riket genom 1902 års felslagna skörd uppkomna nöd;

från särskilda utskottet n:o 1:

n:o 134, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsbolag samt till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § rättegångsbalken, till lag om ändrad lydelse af 22 kap. 14 § och 23 kap. 4 § strafflagen, till lag om ändrad lydelse af 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar samt till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura, och

n:o 135, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående försäkringsinspektionens organisation och verksamhet m. m., dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sju hufvudtiteln gjorda framställningar angående anvisande af medel till handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna äfvensom till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket;

från Riksdagens kansli:

n:o 154, angående val af deputerade att deltaga i invigningen af statsbanedelen Gellivare—Riksgränsen; samt

från bevillningsutskottet:

n:o 156, angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *O. A. Brodin*..... fr. o. m. d. 21 maj till riksdagens slut,
 » *C. H. Gustafsson* i Mjölby » » » » 22 » » » » , och
 » *J. G. Pettersson* i Södertälje under den 21 maj.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,32 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.